

Inönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Hemşirelik Ve Ebelik Programı Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulasan Hastalıklar Hakkındaki Bazı Bilgilerinin Ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi+

Dr. Senay Ok*, Handan Zincir**, Emel Ege**

* Selçuk Üniversitesi Konya Sağlık Yüksek Okulu, Konya

** İnönü Üniversitesi Malatya Sağlık Yüksek Okulu, Malatya

Bu araştırma, öğrencilerin CYBI konusunda bilgi durumlarını, bunu etkileyen faktörleri değerlendirmek, eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında karşılaştırma yapmak amacıyla yapılmıştır. Öğrenciler örgün eğitimleri sırasında eğitim almıştır. CYBI konusunda eğitim alan ve almayan öğrencilerin bilgi puanları değerlendirildiğinde, eğitim alan öğrencilerin %45'inin, eğitim almayanların %11'inin, 50 ve üzerinde puan aldığı saptanmıştır. Eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında bilgi puan açısından karşılaştırma yapıldığında aradaki fark anlamlıdır ($p<0.001$). Öğrencilerin %71.6'sinin genital sistemi tutan ve cinsel yolla bulasan hastalıklardan korunmak için dikkat edilmesi gereken kuralları bildikleri saptanmıştır. CYBI lardan korunmada en etkin yöntem olan kondomun kullanım şeklini bilen öğrenciler ile öğrencilerin programları, sınıfları arasında fark anlamlıdır ($p<0.05$). Öğrencilerin sınıfının artmasına paralel olarak kondomun kullanılmasında dikkat edilecek noktaları bilen öğrencilerin sayısı artmıştır. Öğrencilerin mezun olduğu okul ($p<0.01$), eğitim alma durumu ile AIDS' in tanı yöntemini bilmeleri arasında fark anlamlıdır.

Sonuç olarak; Öğrencilerin CYBI lar hakkında eğitim alıp alması, mezun olduğu okul, öğrencinin bulunduğu program ve sınıfı CYBI larda bilgi düzeyini etkilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Yolla Geçen Hastalıklar, Hemşirelik-Ebelik Öğrencisi, Eğitim.

A Study on the Knowledge of The Nursing and Midwife Health Technical College Students about STD's and Influential Factors

This research has been made to evaluate the knowledge of the students on STD's and the factors effecting it and to compare the students who have been taking this training to those who have not taken it. The students have been trained during their education. When the knowledge on STD's for those who have been trained on STD's and for those who have not been trained are evaluated, it has been found out that 45 % of the trained students and 11 % of the untrained ones have taken points over 50. Comparing the trained students to the untrained ones, the difference between them is significant for the knowledge points ($p<0.001$). It has been determined that 71.6 % of the students know how to be protected from STDs. The difference between the students who know how to use condom, which is the most effective method of protection from STD's, their programmes and their classes is signifying ($p<0.01$). The higher the student's class is, the higher the number of students who know the necessary points in using condom is. The difference between the school which the students graduated from ($p<0.01$), and their education and to know the methods of diagnosing AIDS is signifying.

As a result; Having education on STD's or not, the school which they have graduated from, the programme and the class which they have attended have effected their knowledge on STD's.

Key Words: Sexual Transmitted Disease's , The Nursing-Midwife School Student, Training.

Evlilik yasinin ilerlemesine ragmen, cinsel yonden etkinlik daha erken yaslarda baslamaktadır. Evlilik öncesi cinsel iliskinin yayginlasmasi, dogal olarak Cinsel Yolla Bulasan Infeksiyon (CYBI) oranini arttirmaktadır.¹

Tüm dünyada CYBI, en çok 20-24 yas grubunda, daha sonra 15-19 ve 25-29 yas gruplarinda görülmektedir.² Cinsel yonden aktif dönemde bulunan gençlerde saglikli cinsel yasam önem tasimaktadır. Dünya Saglik Örgütü (DSÖ) 1995 verilerine göre yaklasik olarak günde 1 milyon yeni vakanın cinsel yolla bulasan infeksiyonlara yakalandigi düşünülecek olursa, CYBI konusundaki bilgilerini ve ne tür hizmete gereksinimleri oldugunu saptamak Halk Sagligi açısından önemlidir.³

Bu arastirma, gelecegin yetiskinleri ve ayni zamanda saglik personeli olacak gençlerin cinsel yolla bulasan hastaliklar konusunda bilgilerini ve bunu etkileyen faktörleri degerlendirmek, eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında karsilastirma yapmak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu arastirma, İnönü Üniversitesi Saglik Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Hemsirelik ve Ebelik programi öğrencilerine, 1997 Haziran ayında uygulanmis tanımlayici bir arastirmadır. Hemsirelik ve Ebelik programi I. ve II. sinif öğrencilerine arastirmacılar tarafından gelistirilen anket formu gözlem altında uygulanmıştır. Toplam 219 öğrenciden 162'sinin verdiği yanitlar degerlendirmeye alınmıştır. Arastirmaya katilma oranı %74' dür. Arastirma için kurum izni alınmis ve uygulama gönüllü öğrenciler üzerinde yapılmıştır.

Veri analizlerinde SPSS programi kullanildi. Verilerin istatistiksel degerlendirilmesi ki kare testi ile yapıldi. Cinsel yolla bulasan infeksiyonlar konusunda -en sik görülen infeksiyonlar ve özellikle uygulamada bilinmesi gerekenler- bilgi düzeyini ölçen 10 soru 10 ile çarpılarak toplam 100 puan üzerinden degerlendirilmistir. Öğrencilerin 50 ve daha fazla puan alanlari, yeterli bilgi düzeyine sahip olarak kabul edilmistir.

BULGULAR VE TARTISMA

Arastirmaya katilan öğrencilerin 37(%22.8)'si Hemsirelik I, 48(%29.6)'i Hemsirelik II, 45(%27.8)'i Ebelik I, 32(%19.8)'si Ebelik II. sinif öğrencisidir.

Hemsirelik ve Ebelik programi öğrencilerinin yas ortalamasi 19.7'dir. Öğrencilerin 157(%96.9)'si bekar olup, 5(%3.1)'i evlidir. Öğrencilere ailelerinin gelir durumu sorulduğunda 16(%9.9)'si düşük, 141(%87.0)'i orta, 5(%3.1)'i yüksek gelirli olarak degerlendirmistir.

Öğrencilerin 32(%19.8)'si genis, 123(%75.9)'ü çekirdek, 7(%4.3)'si parçalanmis aile yapısına sahiptir. Tüm öğrencilerin 10(%6.2)'u köyde, 42(%25.9)'si kasaba ya da ilçede, 110(%67.9)'u, sehirde en uzun süre yasadiklarini ifade etmislerdir.

Öğrenciler mezun olduklari okullar yönünden incelendiğinde; Öğrencilerin 129(%79.6)'u lise ve dengi okul, 33(%20.4)'ü Saglik Meslek Lisesi mezundur. Bu sonuçlar, Saglik Hizmetleri Meslek Yüksek Okullarini tercih eden öğrencilerin daha önceki yillarin aksine lise mezunu olduklarini göstermektedir. Özaltin ve Terakye'nin yaptığı arastirmada (1992) lise mezunu öğrenciler %11 iken, Saglik Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin oranı %85.5'dir.⁴

Öğrencilerin çalışma durumu incelendiğinde, 15(%9.3) öğrencinin çalıştigi saptanmıştır. Bunun nedeni, son yillarda Saglik Bakanliginin Saglik Meslek Liselerinden mezun olan hemsire ve ebeleri atamamasi ya da kadro açmaması olabilir.

Cinsel yolla bulasan infeksiyonlardan korunmak için bu konuda dikkat edilmesi gereken durumları bilmek oldukça önemlidir. Arastirmaya katilan öğrencilerin 116(%71.6)'sinin genital sistemi tutan ve cinsel yolla bulasan infeksiyonlardan korunmak için dikkat edilmesi gereken kurallari bildigi, 46(%28.4)'sinin bilmediği saptanmıştır.

CYBI konusunda eğitim alan ve almayan öğrencilerin bilgi puanlari degerlendirildiğinde; eğitim alanların %45'inin, eğitim almayanların %11' inin 50 ve üzerinde puan aldığı saptanmıştır. Eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında bilgi puan açısından karsilastirma yapıldığında aradaki fark anlamlidir (p<0.001) (Tablo 1). Öğrenciler yakın gelecekte saglik personeli olarak toplum saglik eğitimini de yürütecektir. Dolayisiyla bu grubun eğitimi ile daha genis kitlelere ulasmak mümkündür. Örgün eğitimleri sirasinda CYBI konusunda eğitim gören bir grupta bilgi düzeyinin yeterli görülmekle birlikte beklenenin altında olması, diger fakültelere devam eden gençlerin bilgi düzeylerinin daha düşük olabileceğini düşündürmektedir.

İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Hemşirelik Ve Ebelik Programı Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Bazı Bilgilerinin Ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi

Tablo 1. Öğrencilerin Eğitim Alma Durumlarının CYBH İle İlgili Bilgi Puanlarına Göre Dağılımı

EGİTİM ALMA DURUMU	CYBH İLE İLGİLİ BİLGİ PUANI				Toplam	
	50 ve üzeri puan		49 ve altı puan		n	%*
	n	%	n	%		
Eğitim alan öğrenciler	36	45.0	44	55.0	80	100.0
Eğitim almayan öğrenciler	9	11.0	73	89.0	82	100.0
Toplam	45	27.8	117	72.2	162	100.0

*Satır Yüzdesi

X²= 23.36 SD=1

p<0.001

Tablo 2. Öğrencilerin Programlarına Göre CYBH İle İlgili Bilgi Puanlarının Dağılımları

PROGRAM - SINIF	CYBH İLE İLGİLİ BİLGİ PUANI				Toplam	
	50 ve üzeri puan		49 ve altı puan		n	%*
	n	%	n	%		
Hemşirelik I	3	8.1	34	91.9	37	100.0
Hemşirelik II	12	25.0	36	75.0	48	100.0
Ebelik I	6	13.3	39	86.7	45	100.0
Ebelik II	24	75.0	8	25.0	32	100.0
Toplam	45	27.8	117	72.2	162	100.0

*Satır Yüzdesi

X²= 47.56 SD=3

p<0.001

Öğrencilerin bulunduğu program-sınıf ile CYBI ile ilgili bilgi puanları arasındaki fark anlamlıdır (p<0.001). Ebelik II. sınıf öğrencilerinin %75'i, Hemşirelik II. sınıf öğrencilerinin %25'i 50 ve üzeri puan almıştır. Ebelik öğrencilerinin Hemşirelik öğrencilerine ve aynı zamanda II. sınıf öğrencilerinin I. sınıf öğrencilerine oranla daha fazla oranda 50 ve üzeri puan aldıkları görülmektedir (Tablo 2). Eğitim almayan öğrenciler I. sınıf öğrencileri, eğitim alanlar II. sınıf öğrencileri olduğundan Tablo 1' de eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında fark bulunmasıyla paralellik göstermektedir. Ebelik programı öğrencilerinin I. sınıfın ikinci döneminde Kadın-Doğum derslerine başlaması ve yine konuya yönelik olarak alınan derslerin daha detaylı işlenmesi, Hemşirelik öğrencilerinden daha fazla puan almalarının nedeni olabilir. Bu araştırmaya benzer olarak Bayat ve arkadaşları da (1996), Ebelik programı öğrencilerinin CYBI bilme durumlarını incelediklerinde Ebelik II. sınıf öğrencilerinin bilgi düzeylerinin I. sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğunu saptamışlardır (p<0.05).⁵

AIDS hastalarının sayısı dünyanın birçok ülkesinde giderek artmaktadır. AIDS etkeni insan immün yetmezlik virüsüdür (HIV). HIV' in bulaşma yollarından biri enfekte biriyle cinsel ilişki kurulmasıdır.⁶ AIDS' in cinsel yolla bulaşma oranı %80-85, ülkemizde %50-60 civarındadır.⁷

Sağlık Bakanlığı verilerine göre, Türkiye' de tahminen 30 bin AIDS vakası ve taşıyıcısı bulunmaktadır.

Bugüne kadar yalnızca 257' si AIDS vakası, 485 taşıyıcı olmak üzere 742 hastanın sağlık kurumlarına başvurduğu, bu hastaların 16' sinin 15 yaş altı çocuk olduğu da kaydedilmiştir.⁸

Öğrencilerin mezun olduğu okul ile AIDS' in tanı yöntemini bilme durumu arasında fark anlamlıdır (p<0.01). Sağlık Meslek Lisesi mezunlarının %92.9'unun, lise ve dengi okuldan mezun olanların %68.6'sinin AIDS' in tanı yöntemini bildiği saptanmıştır (Tablo 3).

Öğrencilerin eğitim alma durumu ile AIDS' in tanı yöntemini bilme arasında anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0.001). Eğitim alan öğrencilerin %92.5'inin, eğitim almayanların %57.3'ünün AIDS' in tanı yöntemini bildiği tespit edilmiştir (Tablo 3). Ayhan ve arkadaşlarının (1993) İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptıkları araştırmada; eğitim almadan önce %50'si AIDS' in tanı yöntemini biliyorken, eğitim aldıktan sonra bu oran %72'ye çıkmıştır.⁹ Köksal ve arkadaşlarının (1994) İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptıkları çalışmada eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı fark bulunmuşlardır (p<0.05). I. sınıf öğrencilerinin %68.4'ünün AIDS konusunda bilgisi varken, 5-6. sınıfta ise bu oran %76.7'dir.¹⁰ Bahar ve arkadaşlarının (1997) İzmir'de hemşirelere yaptıkları hizmet-içi eğitim sonrası AIDS hakkında bilgi düzeylerinde artış saptanmıştır.¹¹ Bu çalışmalarda görüldüğü gibi eğitimin etkinliği açıktır. Oransal

Ok ve ark

olarak benzerlik olmamasına rağmen eğitimin etkinliği açısından benzerlik bulunmaktadır.

Gelismekte olan ve gelişmiş ülkelerde kondom konusunda bilgi ve risk grupları arasında kullanım düşüktür, fakat HIV/AIDS konusunda bilginin olması insanları kondom kullanımı konusunda motive etmektedir.^{7,12,13}

AIDS' in yayılımını önlemede eğitim çok önemli bir silahtır, eğitim de vurgulanacak en önemli konu kondom kullanılmasının sağlanmasıdır.^{6,14}

Öğrencilerin eğitim alma durumu ile kondom kullanma şekli arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$). Eğitim alan öğrencilerin %77.4'ünün kondom kullanma şeklini bildiği, %22.6'sinin bilmediği, eğitim almayan öğrencilerin %54.9'unun kondom kullanma şeklini bildiği saptanmıştır (Tablo 4). Avsaroglu ve arkadaşlarının (1994) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin %92.5'i kondom kullanma şeklini bilmistir.¹⁵ Bu bulgu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin bulunduğu sınıf ile kondom kullanma şekli arasında fark anlamlıdır ($p<0.01$). Ebelik II. sınıf öğrencilerinden %83.9'u, Hemsirelik II. sınıf öğrencilerinden %71'i kondom kullanma şeklini bilmistir (Tablo 4). Ablasca ve arkadaşlarının (1995) yaptıkları çalışmada; Filipinler' de yüksek okul öğrencilerinin büyük çoğunluğu cinsel yönden aktif olmasına rağmen, gençler arasında kondom kullanma oranı (%24) düşük bulunmuştur. AIDS' i önlemeye yönelik olarak hazırlanan programdan sonra, müdahale edilen grupta istatistiksel olarak AIDS'e karşı gençlerin davranışları ve tutumlarında değişiklik gözlenmiştir.¹⁶ Bayat ve arkadaşlarının (1996) Kayseri' de yaptıkları Ebelik ile Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik öğrencilerinin CYBH bulasma yolları ve korunma önlemleri hakkında bilgilerini karşılaştırdıkları çalışmada Ebelik öğrencilerinin bilgileri daha yüksek olarak saptanmış ve aradaki fark anlamlı olarak bulunmuştur ($p<0.05$).⁵ Bu çalışmada da benzer olarak Ebelik öğrencileri daha yüksek oranda bilmislerdir. Bunun nedeni ise mesleğe yönelik olarak aldıkları dersleri daha detaylı almaları olabilir.

Tablo 3. Öğrencilerin AIDS' in Tani Yöntemini Bilmelerine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi

AIDS TANI YÖNTEMİ						
	Bilen		Bilmeyen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
MEZUN OLUNAN OKUL						
Sağlık Meslek Lisesi	26	92.9	2	7.1	28	100.0
Lise ve Dengi Lise	83	68.6	38	31.4	121	100.0
Toplam	109	73.2	40	26.8	149*	100.0
$X^2=6.81$ SD=1 $p<0.01$						
EĞİTİM ALMA DURUMU						
Eğitim alan	62	92.5	5	7.5	67	100.0
Eğitim almayan	47	57.3	35	42.7	82	100.0
Toplam	109	73.2	40	26.8	149*	100.0
*Bu soruya 13 öğrenci cevap vermediğinden n değeri farklıdır (n=162-13= 149). $X^2=23.29$ SD=1 $p<0.001$						

Tablo 4. Öğrencilerin Eğitim Alma Durumu ve Bulunduğu Sınıfların Kondom Kullanma Şeklini Bilme Durumuna Göre Dağılımı

KONDOM KULLANMA SEKLİ						
	Bilen		Bilmeyen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
EĞİTİM ALMA DURUMU						
Eğitim alan	48	77.4	14	22.6	62	100.0
Eğitim almayan	45	54.9	37	45.1	82	100.0
Toplam	93	64.6	51	35.4	144*	100.0
$X^2=7.84$ SD=1 $p<0.01$						
SINIFLAR						
Hemsirelik I	17	45.9	20	54.1	37	100.0
Ebelik I	28	62.2	17	37.8	45	100.0
Hemsirelik II	22	71.0	9	29.0	31	100.0
Ebelik II	26	83.9	5	16.1	31	100.0
Toplam	93	64.6	51	35.4	144*	100.0
*Bu soruya 18 öğrenci cevap vermediğinden n değeri farklıdır (n=162-18= 144). $X^2=11.32$ SD=3 $p<0.01$						

İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Hemşirelik Ve Ebelik Programı Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulasan Hastalıklar Hakkındaki Bazı Bilgilerinin Ve Bunu Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi

SONUÇ VE ÖNERİLER

CYBI konusunda eğitim alan ve almayan öğrencilerin bilgi puanları değerlendirildiğinde, eğitim alan öğrencilerin %45'inin, eğitim almayanların %11'inin 50 ve üzerinde puan aldığı saptanmıştır. Eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında bilgi puan açısından karşılaştırma yapıldığında aradaki fark anlamlıdır ($p<0.001$). Öğrencilerin bulunduğu program-sınıf ile CYBI ile ilgili bilgi puanları arasındaki fark da anlamlıdır ($p<0.001$). Ebelik öğrencilerinin Hemşirelik öğrencilerine ve aynı zamanda II. sınıf öğrencilerinin I. sınıf öğrencilerine oranla daha fazla oranda 50 ve üzerinde puan aldıkları saptanmıştır. Öğrencilerin %71.6'sinin genital sistemi tutan ve cinsel yolla bulasan hastalıklardan korunmak için dikkat edilmesi gereken durumları bildikleri saptanmıştır. CYBI lardan korunmada en etkin yöntem olan kondomun kullanılmasında dikkat edilecek noktaları bilen öğrenciler ile öğrencilerin programları, sınıfları arasında fark anlamlıdır ($p<0.05$). Öğrencilerin sınıfının artmasına paralel olarak kondomun kullanılmasında dikkat edilecek noktaları bilen öğrencilerin sayıları artmıştır.

Günümüzde en güncel hastalık olan AIDS' in tani yöntemini bilme durumu değerlendirildiğinde; Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin %92.9'unun, lise mezunu öğrencilerinin %68.6'sinin, eğitim alan öğrencilerin %92.5'inin, almayanların %57.3'ünün AIDS' in tani yöntemini bildiği saptanmıştır.

Gençlik çağında yaygın olarak görülen CYBI ların önlenmesi için gençlerin bu konuda eğitimleri oldukça önemlidir. Üniversitelerde CYBI ve cinsellikle ilgili paneller, sempozyumlar ve forumlar düzenlenmeli, ilgi çekici broşürler dağıtılmalıdır. Hem CYBI hem de HIV açısından önemli bir risk grubu olan gençlerin bu konulardaki eğitimi, sağlığı geliştirici ve koruyucu alana yönelmelidir.

Sağlık eğitimlerinde bilginin yanı sıra olumlu davranışı geliştirecek yapılmaların ve düzenlemelerin en kısa zamanda yasama geçirilmesinin gereklidir. Profesyonel hemşire-ebeler, bu sürecin her aşamasında yer almalıdır.

KAYNAKLAR

1. Metin B, Akin A, Güngör I. (Çeviri Edt). Dünya Sağlık Raporu. TC Sağlık Bakanlığı Dis İlişkiler Dairesi Başkanlığı. Ankara 1998.
2. World Health Organization. Helping young people to avoid HIV. Safe Motherhood. 22 (3) 1996: 1-2.
3. Neyzi O, Yolsal N. Cinsel Yolla Bulasan Hastalıklar Tani ve Tedavi Rehberi. İnsan Kaynağını Gelistirme Vakfı. Asama Matb., İstanbul. 1997 :1-2.
4. Özaltın G, Terakye G. Hemşirelikte ön lisans eğitiminin niceliksel yönden değerlendirilmesi. II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova. 1992: 307-319.
5. Bayat M ve ark. Erciyes Üniversitesi Halil Bayraktar Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin cinsel yolla bulasan hastalıklar konusundaki bilgileri. V. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi Bildiri Kitabı, İstanbul. 1996: 7-10.
6. Erefe I ve ark. Bornova bölgesinde öğrenim gören öğrencilerin AIDS hastalığına ilişkin bilgi ve tutumları. IV. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Didim. 1994: 546-9.
7. Yazıcı S. 15-49 yaş grubu evli kadınların AIDS konusundaki bilgi düzeylerinin saptanması. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Y.O. Dergisi. 3 (1) 1999: 48-54.
8. Erel C. Cehalet ve Gizlilik Öldürüyor. Radikal Gazetesi. 5 Mart 1998. 1998: 18.
9. Ayhan B ve ark. İstanbul Tıp Fakültesi dördüncü ve altıncı dönem öğrencilerinin STDs ve AIDS ile ilgili bilgileri yeterli mi?. III. Halk Sağlığı Günleri, Kayseri.1993: 199-204.
10. Köksal S ve ark. Üniversite öğrencilerinin AIDS bilgi düzeyleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir Tabip Odası, Ege Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. IV. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Didim. 1994: 540-42.
11. Bahar Z ve ark. Klinik hemşirelere verilen AIDS kursunun değerlendirilmesi. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. I.Ü. Florance Nightingale Hemşirelik Y.O. Kıbrıs. 1997: 315-20.
12. Çetin TE. AIDS' in Yayılımı ve AIDS' ten Korunma. Klinik Gelisim. İstanbul Tabip Odası Yayınları. Anadolu Matb. 6 (4) 1993: 2364-68.
13. Hatcher RA et al. Çeviri Editörü: Ayşe Akin Dervisoglu. Kontraseptif Yöntemler. Demircioğlu Matbaacılık Yayın No: 1, Ankara. 1990: 1-3.
14. Sirin A ve ark. Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin bir kariyer tercihi olarak hemşirelik mesleği hakkındaki düşünceleri. Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğreniminin 40.Yılı Sempozyumu Kitabı. Ege Üniversitesi Basımevi Bornova-İzmir. 1995: 155-162.
15. Avsaroglu A ve ark. Üniversite öğrencilerinde cinsellik ve aile planlaması bilgi düzeyi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir Tabip Odası, Ege Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. IV. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Didim. 1994: 63-5.
16. Aplasca MRA et al Results of a model AIDS prevention program for high schools in the Philippines. AIDS 9, (suppl.1). 1995: 7-13

Yazisma Adresi

Dr. Senay OK
Selçuk Üniversitesi
Konya Sağlık Yüksek Okulu
Selçuklu-Konya
Tel : 0 332 237 1367
Fax : 0 332 233 5347
E-mail: senayok@hotmail.com